

AGENTSCHAP NATUUR & BOS

Vlaamse overheid

Adviezen en Vergunningen
Oost- en West-Vlaanderen
Koningin Maria Hendrikaplein 70 bus 73
9000 GENT

Aan de Gewestelijke
Omgevingsvergunningscommissie

T 09 276 20 30

aves.ovl.anb@lne.vlaanderen.be

uw kenmerk

2024081854

vragen naar/e-mail

Steven Laureys

Aves.ovl@vlaanderen.be

ons kenmerk*

AVES/LS/OMGC/WAS/24-216551

telefoonnummer

02/553 17 10

bijlage

datum

zie ondertekening

Betreft: advies omgevingsvergunning

Onderwerp

Realisatie van een nieuwe Waasmunsterbrug voor de N446 over de Durme

Datum van ontvangst

28 oktober 2024

Situering

Adres Ter hoogte en ten oosten van Waasmunsterbrug (kruising Durme en N446)

Aanvrager

Naam Afdeling Wegen en Verkeer Oost-Vlaanderen

Adres Koningin Maria Hendrikaplein 70 bus 81, 9000 Gent

Ruimtelijke bestemming

Natuurgebied, natuurgebied met wetenschappelijke waarde, valleigebied, bestaande waterweg

Rechtsgrond

Dit advies wordt verstrekt door het Agentschap voor Natuur en Bos op basis van de volgende wetgeving:

Artikel 35. § 4 Besluit van de Vlaamse Regering tot uitvoering van het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning

Artikel 38/3 Besluit van de Vlaamse Regering van 27 november 2015 tot uitvoering van het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning.

Artikel 36ter natuurdecreet van 21 oktober 1997 (in het kader van passende beoordeling)

Artikel 26bis natuurdecreet van 21 oktober 1997 (in het kader van verscherpte natuurtoets)

Beschermingsstatus

Deels in het habitatrichtlijngebied 'Schelde- en Durme-estuarium van de Nederlandse grens tot Gent' (BE2300006)

Deels in het vogelrichtlijngebied 'Durme en de middenloop van de Schelde' (BE2301235)

Deels in Vlaams ecologisch netwerk: 'De Vallei van de Durme' (209)

Direct grenzend aan erkend natuurreserveaat 'Durmemeersen' (E-137)

Bespreking omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen

Het dossier betreft de aanleg van een nieuwe brug. De voorziene brug ligt niet op dezelfde plaats van de huidige brug maar is beperkt verschoven naar het oosten om natuurschade en impact op de instandhoudingsdoelstellingen van de speciale beschermingszones te beperken.

Oorspronkelijk was het plan om de brug op dezelfde plaats te vervangen. Bij eerdere plannen (2010) heeft de natuuradministratie zich hierover gunstig uitgesproken. Dit is gewijzigd om de volgende redenen:

- Aanpassing van de advisering aan arresten van de Raad van State en de Raad voor Vergunningsbetwistingen over natuurschade binnen Vlaams ecologisch netwerk, verschil in milderende maatregelen en compensatie, juridische gevolgen van de instandhoudingsdoelstellingen,....
- De grotere footprint van het project t.o.v. de eerdere plannen gezien de noodzakelijke veiligheidsvoorzieningen (vnl. breedte van fietspaden en kruisingen met wegen). Het is de bedoeling de brug veilig te maken voor alle weggebruikers.
- De vastlegging van de instandhoudingsdoelstellingen.

Vanuit het milieueffectenrapport, passende beoordeling en verscherpte natuurtoets (zie ook advies AVES/LS/MER/WAS/24-216339 van 12 november 2024) is het duidelijk dat

1. Het realiseren van het project op dezelfde plaats meer schade veroorzaakt aan natuur in Vlaams ecologisch netwerk dan een beperkte oostwaartse verschuiving;
2. Het realiseren van het project op dezelfde plaats een grotere impact heeft op de instandhoudingsdoelstellingen van het habitatrichtlijngebied BE2300006 Schelde- en Durme estuarium van de Nederlandse grens tot Gent' dan een beperkte oostwaartse verschuiving.

Artikel 36ter van het natuurdecreet schrijft voor dat het alternatief moet gerealiseerd worden dat het minste schade veroorzaakt op de natuurlijke kenmerken van de speciale beschermingszone.

De oppervlakte inname van de desbetreffende speciale beschermingszones en Vlaams ecologisch netwerk is hierbij niet van tel, maar wel enerzijds de impact op de instandhoudingsdoelstellingen (voor de speciale beschermingszone) en anderzijds de impact op de natuur (voor Vlaams ecologisch netwerk). Het grootste verschil is de impact op de Moerasputten, onderdeel van het natuurreserveaat Durmemeersen, die veel groter is indien het project wordt gerealiseerd op dezelfde plaats.

De site is eigendom van de Vlaamse Waterweg maar al sedert 1972 in beheer bij vzw Durme. De site is biologisch zeer waardevol als vochtig wilgenstruweel, rietvegetatie en open water.

De natuurwaarde is actueel al zeer hoog en leunt aan bij het vastgeklitte natuurstreefbeeld. Het feit dat het vergraven grond betreft en dat er dode bomen staan is geen reden om te stellen dat de natuurwaarde minder

is. De bodem vertoont een golvend microreliëf van kleine depressies en heuveltjes wat ideaal is voor de ontwikkeling van natte bossen. Een aantal kensoorten van de kruidlaag ontbreken maar de bosstructuur is goed ontwikkeld. Het bos is o.a. van groot belang voor vleermuizen vnl. door de aanwezigheid van staand dood hout. Door 5 droge jaren op 6 jaar tijd (2017-2023) stond de natuur overall onder druk en had de vegetatie van het reservaat te maken met droogtestress. Het natte jaar 2024 zorgt voor herstel.

De erkenning van dit natuurreservaat is bevestigd bij Ministerieel besluit van 6 december 2021 tot goedkeuring van de omzetting van het beheerplan van een erkend natuurreservaat naar een natuurbeheerplan type vier voor Durmemeersen, met registratienummer NBP-OV-19-0164, en tot uitbreiding van het natuurbeheerplan. De erkenning als natuurreservaat vestigt een erfdienstbaarheid tot algemeen nut op het terrein, meer bepaald een publiekrechtelijke erfdienstbaarheid van duurzaam gebruik en langdurig beheer van het terrein als natuurreservaat. Het vastgelegde natuurstreefbeeld is "vochtige habitatbossen". Een goedgekeurd natuurbeheerplan type IV van een erkende vereniging kan aanzien worden als een contractueel vaststaand engagement tot realisatie van het desbetreffende natuurstreefbeeld.

De grenzen van de erkenning zijn vastgelegd binnen het ministerieel besluit van 6 december 2021.

Hieruit blijkt duidelijk dat het reservaat grenst aan de weg. Het alternatief waarbij de nieuwe brug op dezelfde plaats als de oude gebouwd wordt heeft sowieso een inname tot gevolg. In het aanvraagdossier is de oppervlakte die ingenomen wordt weergegeven en op basis van het kaartmateriaal berekend. De exacte oppervlakte kan bediscussieerd worden gezien de diktes van lijnen en plaats van perceelsgrenzen. Maar deze discussie is niet relevant omdat :

- In praktijk de natuur aan de westzijde zeer dicht bij de weg ligt.
- De natuurwaarden (zowel kwantitatief als kwalitatief) en potenties zijn hoger aan de westelijke kant van de brug dan aan de oostelijke (zie ook milieueffectenrapport). Dit werd bevestigd bij een terreinbezoek van het Agentschap voor Natuur en Bos op 3 december 2024.

Om het project te realiseren zijn alle mogelijke redelijke maatregelen genomen om vermijdbare schade aan natuur te vermijden. Het project werd verschoven naar een zone met een geringere natuurwaarde. De werf wordt voorzien op de uit te breken weg en zones waar geen of slechts zeer beperkte natuurwaarden aanwezig zijn. Waar schade optreedt wordt natuurherstel voorzien. Deze zijn opgenomen in de verplichte compensatie zoals voorzien voor het Vlaams ecologisch netwerk en het habitatrichtlijngebied. De algemene natuurtoets wordt doorstaan.

Uit een aantal gerichte terreinbezoeken uitgevoerd door het Agentschap voor Natuur en Bos (19 januari 2024, 26 juni 2024 en 3 december 2024) blijkt dat geen beschermde dieren in het projectgebied een rust- of voortplantingsplaats hebben of een blijvend nest hebben. Beschermde planten komen niet voor. Gezien tijdens de werken geen migratieknooppunt ontstaat (de werken liggen 's nachts stil waardoor dieren kunnen blijven passeren) kan besloten dat er geen significante effecten worden veroorzaakt op populatieniveau van beschermde soorten. De soortentoets wordt doorstaan.

Uit de passende beoordeling blijkt dat door het project schade veroorzaakt wordt aan de natuurlijke kenmerken van de speciale beschermingszone. Uit de verscherpte natuurtoets blijkt dat het project onvermijdbare en onherstelbare schade veroorzaakt aan natuur in Vlaams ecologisch netwerk. De passende beoordeling en verscherpte natuurtoets werd door het Agentschap voor Natuur en Bos gunstig geadviseerd (advies AVES/LS/MER/WAS/24-216339 van 12 november 2024).

Deze schade moet gecompenseerd worden. Hiervoor wordt een compensatie voorzien op een akker binnen habitatrichtlijngebied en Vlaams ecologisch netwerk met habitat die vergelijkbaar is met wat verdwijnt nl. Wilgen- en elzenbroekbos met voedselrijke ruigten die ook voorkomen in estuariene en alluviale habitats. Volgens de methodologische richtsnoeren inzake de bepalingen van artikel 6, leden 3 en 4, van de habitatrichtlijn (92/43/EEG) van de Europese commissie is compensatie binnen de contouren van het habitatrichtlijngebied aangewezen. Er is namelijk een algemeen consensus dat de lokale omstandigheden die vereist zijn voor het herstel van de bedreigde natuurwaarden zo dicht mogelijk bij het door het plan of project beschadigde gebied moeten liggen. Daarom verdient het de voorkeur compensatiemaatregelen toe te passen in of dicht bij het betrokken Natura 2000-gebied. Dit is hier ingevuld. Wat betreft de compensatie voor de verdwenen natuur in Vlaams ecologisch netwerk wordt een natuurarme situatie omgezet in een vergelijkbaar natuurstype over een veel grotere oppervlakte.

De natuurcompensatie kan aldus aanvaard worden.

Vooraleer de vergunning kan afgegeven worden dient conform artikel 26bis§3 en artikel 36ter§5 van het natuurdecreet nog een beslissing te vallen over de aanwezigheid van dwingende redenen van groot openbaar belang. Voor het Vlaams ecologisch netwerk is er al een principieel besluit van de ministers van enerzijds omgeving en anderzijds openbare werken. Na het openbaar onderzoek kan dit bevestigd worden door de Vlaamse regering waarvan de desbetreffende ministers deel van uitmaken. Zonder bevestiging van de Vlaamse Regering kan de vergunning niet verleend worden.

Bespreking omgevingsvergunning voor vegetatiewijzigingen

Buiten het Vlaams ecologisch netwerk worden op een aantal plaatsen vnl. aan de zuidkant van de brug nog kleine landschapselementen gewijzigd. De schade wordt hersteld gezien herontwikkeling mogelijk wordt gemaakt, o.a. door heraanplantingen en het voorzien van nieuwe grachten. De beperkte schade aan natuur die wordt veroorzaakt wordt hersteld.

Bespreking boscompensatievoorstel

De aanvrager wenst 1200 m² te ontbossen voor de bouw van een nieuwe brug. Het betreft een inheems bos, de boscompensatiefactor is 2. Het bos is gelegen in natuurgebied. Het betreft een project van algemeen belang waardoor geen ontheffing op het verbod noodzakelijk is.

De aanvrager voorziet een compensatie in natura in de onmiddellijke nabijheid op percelen Waasmunster, 1ste afdeling, sectie C, nrs. 2208B en 2208C. De individuele ontheffing om het deel permanent grasland gelegen in Vlaams ecologisch netwerk te bebossen is gegeven op 27 mei 2024 door het Agentschap voor Natuur en Bos met referentie 24-207745.

Het compensatievoorstel wordt goedgekeurd. Het dossier is bij het Agentschap voor Natuur en Bos geregistreerd onder het nummer 24-216551.

Conclusie

Het Agentschap voor Natuur en Bos geeft gunstig advies.

Bij de passende beoordeling en verscherpte natuurtoets is een alternatievenonderzoek en een onderzoek naar de effectiviteit van de compensatie opgenomen.

Uit het alternatievenonderzoek blijkt dat er geen alternatief te vinden is dat enerzijds aan de projectdoelstellingen voldoet en anderzijds minder betekenisvolle effecten ten aanzien van de habitats en soorten van de speciale beschermingszone veroorzaakt. Ook de onvermijdbare en onherstelbare schade aan natuur in Vlaams ecologisch netwerk wordt geminimaliseerd.

Het Agentschap voor Natuur en Bos bevestigt dat de compenserende maatregelen voldoen aan de juridische vereisten. De inrichting van de compensatiezone betekent een meerwaarde die zeker groter is dan het begrootte verlies en dit zowel qua kwantiteit als qua kwaliteit. De compensatie wordt dicht tegen de plaats van aantasting en schade gerealiseerd. De samenhang van de gebieden is hiermee gegarandeerd.

De Vlaamse Regering heeft bij het verlenen van dit advies nog geen beslissing genomen omtrent de dwingende redenen van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard. De Vlaamse Regering wacht hiervoor op de resultaten van het openbaar onderzoek en op de reacties van de adviesinstanties. Deze beslissing moet genomen worden vooraleer de vergunning wordt verleend.

De compensatie moet voor de start van de werken worden uitgevoerd. De aanvrager moet binnen het jaar na het verlenen van de vergunning rapporteren aan het agentschap voor Natuur en Bos over de uitvoering van de compenserende maatregelen.

In het kader van artikel **90bis van het Bosdecreet** moeten volgende voorwaarden in de omgevingsvergunning worden opgenomen:

- De vergunning wordt verleend op grond van artikel 90bis, §5, derde lid, van het Bosdecreet en onder de voorwaarden zoals opgenomen in het hierbij gevoegde compensatieformulier met kenmerk: 24-216551.
- De te ontbossen oppervlakte bedraagt 1200 m². Deze oppervlakte valt niet meer onder het toepassingsgebied van het Bosdecreet.
- De compensatie zal gebeuren in natura. De compenserende bebossing op de percelen Waasmunster, 2de afdeling, sectie C, nrs. 2208B en 2208C over een oppervlakte van 2400m².
- Als bijlage vindt u het door het Agentschap voor Natuur en Bos goedgekeurde compensatievoorstel, dat integraal moet deel uitmaken van de omgevingsvergunning.

Als u als vergunningverlenende instantie de ontbossing voor een andere oppervlakte wenst toe te staan dan vermeld in het aangepast compensatievoorstel, dan moet het compensatievoorstel opnieuw aan ANB voorgelegd worden, met de vraag om het aan te passen naar de gewenste bosoppervlakte. Het is belangrijk dat de te compenseren bosoppervlakte overeenstemt met de vergunde te ontbossen oppervlakte. **De vergunningverlenende instantie heeft zelf niet de bevoegdheid om het compensatievoorstel aan te passen.**

Belangrijk

Om een correcte inning van de bosbehoudsbijdrage en controle op de compenserende bebossingen mogelijk te maken is het belangrijk dat de vergunningverlenende instantie een afschrift van haar beslissing bezorgt aan het Agentschap voor Natuur en Bos.

Het Agentschap voor Natuur en Bos wenst een afschrift van de beslissing over de vergunningsaanvraag te ontvangen.

Hoogachtend

Voor Gert Van Hoydonck, afwezig
Adjunct-directeur AVES Oost- en West-Vlaanderen

i.o. Steven Laureys
Senior adviesverlener AVES Oost- en West-Vlaanderen